

Co v praxi znamená novela zákona o nelékařích?

Od 1. září 2017 vstupuje v platnost novela zákona č. 96/2004 Sb., která zásadně mění kontrolu celoživotního vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků a podmínky k výkonu povolání bez odborného dohledu. Přinášíme přehled toho, co to konkrétně pro sestry, zdravotnické asistenty a další zdravotníky znamená.

Co bude s kredity?

Kreditní systém se ruší, a to pro všechny – nejen pro sestry, ale i pro porodní asistentky, pro laboranty či pro fyzioterapeuty. Kredity se již sbírat nemusejí, ostatně ani nebude kde je sbírat – za vzdělávací akce se už nebudou vůbec udělovat, a kdyby náhodou ano, pak jsou jen symbolické. Pro pořadatele to znamená, že nemusejí své akce posílat ke schválení odborné společnosti.

Co bude s registrací?

Registrace se také ruší – nebude podmínkou k výkonu povolání bez odborného dohledu. Aby zdravotnický pracovník mohl pracovat bez odborného dohledu, musí mít příslušnou kvalifikaci k povolání bez odborného dohledu a být zdravotně způsobilý a bezúhonný. Bezúhonnost se dokládá při vstupu do zaměstnání výpisem z rejstříku trestů, zdravotní způsobilost je rovněž zjišťována vstupní prohlídkou a kvalifikace se získává příslušným studiem. Od příštího roku by měla být zavedena registrace v Národním registru zdravotnických pracovníků, ale to bude prostý zápis a nijak neovlivní odborný dohled. Údaje vedené v brněnském registru tam Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů převede. Národní registr zdravotnických pracovníků bude veden nezávisle na celoživotním vzdělávání a žádné kredity sledovat nebude.

Jak bude vypadat celoživotní vzdělávání sester?

To zákon přesně neurčuje. Povinnost celoživotního vzdělávání ale zůstává v zá-

koně zachována v souladu s čl. 22 směrnice 2005/36/ES, kde se v písm. b) praví, že členský stát EU v souladu se specifickými postupy každého členského státu zajistí další vzdělávání a odbornou přípravu, aby osoby, které ukončily vzdělávání, byly s to držet krok s vývojem v daném povolání v rozsahu, který je nezbytný pro zachování bezpečného a účinného výkonu tohoto povolání. Vzdělávání by tedy mělo být zajištěno prostřednictvím státu, resp. zaměstnavatelů. Pořád platí, že jestliže zaměstnavatel nějaké vzdělávání vyžaduje, musí je zaměstnanci zaplatit.

Jak se ze zdravotnického asistenta stane praktická sestra?

Všichni, kdo doposud získali kvalifikaci zdravotnického asistenta nebo tento obor právě studují, se budou nově nazývat praktická sestra a budou moci pracovat bez odborného dohledu. Obor Zdravotnický asistent bude na středních zdravotnických školách od školního roku 2019/2020 zrušen a nahrazen oborem Praktická sestra. Osnovy pro obor Praktická sestra se teprve připravují. Stejně tak ještě není jasné, jaké kompetence praktická sestra bude mít – vyhláška o činnostech č. 55/2011 Sb. ještě nebyla novelizována. V každém případě musí mít kompetence nižší než všeobecná sestra. Hovoří se například o tom, že by nemohla např. odebírat krev. Z hlediska její využitelnosti v provozu by pak postavení praktické sestry nebylo až na odborný dohled příliš rozdílné od zdravotnického asistenta.

Jak změní vzdělávání sester model „4 + 1“?

Označení „4 + 1“ je určitá zkratka, která může být zavádějící. Neruší se povinnost vysokoškolského nebo vyššího odborného studia pro získání kvalifikace všeobecné sestry, jak se často uvádí. Absolventi středních zdravotnických škol oboru Zdravotnický asistent/Praktická sestra ale mohou být přijati do vyššího ročníku oboru Všeobecná sestra na vyšších zdravotnických školách. To samé platí pro uchazeče, kteří již mají kvalifikaci porodní asistentky nebo záchranáře. Ředitel školy rozhoduje na základě předchozího vzdělání a rozdílové zkoušky, zda lze přijmout uchazeče do vyššího než prvního ročníku vzdělávání – může jít o přijetí do třetího ročníku, ale také o ročník druhý – pak by se tedy jednalo o model „4 + 2“. Studium musí být řádně zakončeno absolutoriem. Student tedy musí splnit všechny náležitosti studia nikoli za tři, ale za dva nebo jeden rok. Jak moc to bude náročné a kolik zdravotnických asistentů to zvládne, nikdo neví. Zkrácené studium se nabízí pouze budoucím všeobecným/dětským sestřím, nikoli už např. budoucím zdravotním laborantům, kteří již absolvovali obor Laboratorní asistent.

Bude studium v modelu „4 + 1“ jen prezenční, nebo i kombinované?

Zákon formu studia nestanoví, nic nebrání škole, aby přijala uchazeče i do kombinovaného studia, pokud se tak rozhodne. Nezbytným předpokladem ale je, že škola má kombinované studium akreditované. Jestliže nabízí pouze prezenční studium, do kombinovaného nemůže nikoho přijmout.

Jak bude studium ve zkráceném režimu vypadat?

V tom zatím přetrvává řada nejasností. Chce-li ale být uchazeč přijat do vyš-

šího ročníku než prvního, musí zvládnout učivo prvního, případně druhého ročníku. Jestliže tyto předměty v předchozím studiu neabsolvoval, dělá rozdílové zkoušky. Některé VOŠ už mají na svých webových stránkách informace o přijímacím řízení pro tento typ studia, např. školy v Ostravě, Karlových Varech, Mladé Boleslavi nebo Trutnově.

Co to znamená pro jiné zdravotnické obory?

Kvalifikaci praktické sestry získávají automaticky zdravotničtí záchranáři a porodní asistentky nebo určitá část dětských sester (ty, které vystudovaly VŠ nebo VOŠ v oboru dětská sestra). Ti mohou také získat kvalifikaci všeobecné sestry ročním studiem na VOŠ, pokud splní podmínky přijímacího řízení. Budou pak mít kvalifikaci dvě – tu původní a navíc ještě všeobecná sestra, a možná i třetí jako praktická sestra, pakliže původně vystudovali SZŠ v oboru zdravotnický asistent.

Jak lze tedy získat odbornou způsobilost k výkonu povolání všeobecné sestry?

Nyní v zásadě třemi způsoby, a to absolvováním

- nejméně tříletého akreditovaného zdravotnického bakalářského studijního oboru pro přípravu všeobecných sester,
- nejméně tříletého studia v oboru diplomovaná všeobecná sestra na vyšších zdravotnických školách,
- studia v oboru diplomovaná všeobecná sestra na vyšší zdravotnické škole v délce nejméně jeden rok, jde-li o zdravotnického pracovníka, který získal odbornou způsobilost k výkonu povolání praktické sestry, zdravotnického záchranáře, porodní asistentky nebo dětské sestry podle § 5a odst. 1 písm. a) nebo b), byl-li přijat do vyššího než prvního ročníku vzdělávání.

Kdo bude pracovat bez odborného dohledu?

Všeobecná sestra, dětská sestra, porodní asistentka, ergoterapeut, radiologický asistent, zdravotní laborant, zdravotně-sociální pracovník, optometrsta, ortoptista (absolvent bakalářského studijního oboru po prokázání jednoho roku praxe), asistent ochrany a podpory veřejného zdraví, ortotik-protetik, nutriční terapeut, zubní technik, dentální hygienistka, zdravotnický záchranář, farmaceutický asistent, biomedicínský technik, radiologický technik, adiktolog, behaviorální analytik, terapeut tradiční čínské medicíny, specialista tradiční čínské medicíny, fyzioterapeut (absolvent Mgr., Bc. studia nebo VOŠ po prokázání jednoho roku praxe a absolvent SZŠ po prokázání deseti let praxe).

Kdo bude pracovat bez odborného dohledu po získání specializované způsobilosti?

Klinický psycholog, klinický logoped, zrakový terapeut, odborný fyzioterapeut, radiologický fyzik, odborný pracovník v laboratorních metodách a v přípravě léčivých přípravků, biomedicínský inženýr, odborný pracovník v ochraně a podpoře veřejného zdraví.

Kdo bude pracovat pod odborným dohledem?

Psycholog ve zdravotnictví, logoped ve zdravotnictví, asistent behaviorálního analytika, behaviorální technik, laboratorní asistent, ortotiko-protetický technik, nutriční asistent, asistent zubního technika, řidič vozidla zdravotnické záchranné služby, ošetřovatel, masér ve zdravotnictví, zubní instrumentárka, řidič zdravotnické dopravní služby, autoptický laborant, sanitář.

Lenka Šnajdrová,

administrátorka osetrovatelství.info

Vzdělávání pro nelékařské profese: Organizace a řízení ve zdravotnictví

Prosperita zdravotnických zařízení i jejich částí je i za nepříznivých podmínek vždy závislá na kvalitě řízení. Dobrým manažerem se obvykle člověk nerodí, ale stává sbíráním zkušeností a studiem. K tomu mají nyní příležitost i nelékařské profese ve zdravotnictví. Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví (IPVZ) otevírá 18. září 2017 kurs specializačního vzdělávání Organizace a řízení ve zdravotnictví pro nelékařské profese ve smyslu zákona č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních, podle něhož je kurs akreditován.

Letošní rok lze označit za období změn a zkoušek, což se týká i vzdělávání ve zdravotnictví. Byly přijaty dva klíčové zákony: č. 67/2017 Sb., o postgraduálním vzdělávání lékařů, a v pátek 1. září 2017 nabyl účinnosti zákon č. 201/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností

souvisejících s poskytováním zdravotní péče, tzv. zákon o nelékařských zdravotnických povoláních. O tom, jak se osvědčí v praxi, můžeme zatím jen spekulovat. Existují však možnosti vlastního rozvoje a zlepšení současného i budoucího uplatnění. O chystaném kursu pro nelékařské zdravotnické pracovníky, kteří již ve vedoucí funkci pracují nebo se na ni připravují, jsme hovořili

li s Mgr. Pavlou Povolnou, vedoucí katedry nelékařských povolání.

V jakých oblastech vidíte hlavní přínos vzdělávání nelékařů a jak vznikla myšlenka vzdělávání zdravotníků v manažerských dovednostech na IPVZ?

Vzdělávání nelékařů v manažerských dovednostech vnímám jako příležitost k osobnímu i profesnímu rozvoji vedoucího pracovníka. Být dobrým manažerem týmu je skutečným uměním – obzvláště v multidisciplinárním týmu zdravotníků, který má svá specifika. Význam znalostí a dovedností z oblasti managementu a možnost jejich aplikace v praxi zároveň považuji stále za podceňovanou problematiku, zejména na úrovni středního managementu.

Jakou podobu budou kursy mít?

Katedra nelékařských povolání navazuje ve svých aktivitách na genia loci IPVZ kursem specializačního vzdělávání Organizace a řízení ve zdravotnictví pro nelékaře v modulovém systému. Týdenních modulů bude celkem sedm, šest z nich bude probíhat v hotelu ILF, sedmý – praktický – v jednom ze smluvních zdravotnických zařízení. Celý vzdělávací program je rozprostřen do let 2017 a 2018. Začínáme 18. září 2017.

Pro zájemce o tematiku řízení a vedení lidí či týmu jsme připravili také jednodenní či dvoudenní kursy, které budou otevřeny v podzimních měsících letošního roku.

K VĚCI...

Kurs specializačního vzdělávání Organizace a řízení ve zdravotnictví je určen pro zdravotnické pracovníky uvedené v § 5–28 zákona č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních:

- Všeobecná sestra
- Porodní asistentka
- Ergoterapeut
- Radiologický asistent
- Zdravotní laborant
- Zdravotně-sociální pracovník
- Optometrsta
- Ortoptista
- Asistent ochrany a podpory veřejného zdraví
- Ortotik-protetik
- Nutriční terapeut
- Zubní technik
- Dentální hygienistka
- Zdravotnický záchranář
- Farmaceutický asistent
- Biomedicínský technik
- Biomedicínský asistent
- Radiologický technik
- Adiktolog

- Klinický logoped
- Zrakový terapeut
- Fyzioterapeut
- Radiologický fyzik
- Odborný pracovník v laboratorních metodách a přípravě léčivých přípravků
- Biomedicínský inženýr
- Odborný pracovník v ochraně a podpoře veřejného zdraví

Témata modulů

1. modul: Role manažera
2. modul: Strategické řízení a krizový management
3. modul: Zdravotní a sociální politika státu, marketing, ekonomika a financování
4. modul: Leadership
5. modul: Lidské zdroje a personál
6. modul: Kvalita a bezpečí zdravotní péče ve zdravotnických zařízeních
7. modul: Odborná praxe na pracovištích akreditovaného zařízení

Uvedené specializační vzdělávání je realizováno i v jiných akreditovaných zařízeních. V čem je tento kurs v IPVZ unikátní?

Zejména výběrem lektorů, atmosférou naplňování formy vzdělávacího programu a nadšením všech účastníků. Potěšilo mne, že oslovení odborníci souhla-

sili se spoluprací a svou účastí garantují vysokou úroveň těchto kursů.

Závěrem dlouhodobého kursu, který jde do hloubky problematiky managementu ve zdravotnictví, je specializační zkouška, tedy „atestace“. Do kursu je stále možné se přihlásit na stránkách IPVZ.

mš

Komentář ředitele IPVZ

MUDr. Antonín Malina, Ph.D., MBA, uvedl: „Jsem rád, že IPVZ nyní prostřednictvím katedry nelékařských povolání rozšiřuje svou nabídku vzdělávání v tzv. měkkých dovednostech o specializační vzdělávání pro nelékaře. Osvojení manažerských dovedností je základem dobrého fungování týmu.“

Vlajkovou lodí IPVZ vzdělávání v oblasti kvality a řízení je Škola veřejného zdravotnictví, která již léta „drží“ vysokou úroveň školení v této oblasti. Jako ředitel IPVZ, garant kursů i jako lékař podporuji chuť a vůli sester a ostatních lékařů dělat v týmu s námi lékaři ještě lépe to, co už teď dělají velmi dobře. Máme za to, že absolutorium specializačního vzdělávání Organizace a řízení je jednou z cest, jak toho dosáhnout.“